

**PREDNOSTNÉ A URÝCHLENÉ ROZHODOVANIE SÚDU O VÄZBE (LEHOTA
NA ROZHODNUTIE NADRIADENÉHO SÚDU O SŤAŽNOSTI PROTI
UZNESENIU O VÄZBE)**

1. Požiadavka prednostného a urýchleného rozhodovania súdu o väzbe sa vzťahuje na všetky spôsoby väzobného rozhodovania (vzatie do väzby, predĺženie väzby, prepustenie z väzby na slobodu) pri rešpektovaní zákonom ustanovených lehôt na rozhodovanie.

2. Lehota piatich pracovných dní na rozhodnutie nadriadeného súdu o sťažnosti proti uzneseniu o väzbe ustanovená v § 192 ods. 3 Trestného poriadku sa vzťahuje na rozhodovanie o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby aj v prípade, že nejde o tzv. superrýchle konanie podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 177/2016 z 26. apríla 2016)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti D. M., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 a postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 98/2015 a jeho uznesením z 19. septembra 2015, za účasti Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu Prešov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva D. M. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v časti týkajúcej sa nedodržania požiadavky na prednostné a urýchlené rozhodovanie o väzbe postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015 **p o r u š e n é b o l i .**

2. D. M. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré mu je Krajský súd v Prešove **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Prešove je **p o v i n n ý** uhradiť D. M. trovy konania v sume 537,62 € (slovom päťstotridsaťsedem eur a šesťdesiatdva centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Ivety Rajtákovovej, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. novembra 2015 doručená sťažnosť D. M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou

Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 98/2015 a jeho uznesením z 19. septembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi, ako aj ďalším trom osobám bolo uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej jednotky finančnej polície, expozitúry Východ ČVS-PPZ-229/NKA-FP-VY-2015 zo 16. septembra 2015 vznesené obvinenie za zločin skrátania dane a poistného podľa § 276 ods. 1, 2 písm. c) a ods. 4 Trestného zákona v súbehu so zločinom skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 ods. 1 písm. c) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukázaním na § 138 písm. b) a i) Trestného zákona. Sťažovateľ bol 17. septembra 2015 o 6.20 h zadržaný a následne prokurátor Krajskej prokuratúry v Prešove podal 18. septembra 2015 okresnému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Sudkyňa pre prípravné konanie okresného súdu po výsluchu sťažovateľa 19. septembra 2015 napadnutým uznesením sp. zn. 0 Tp 98/2015 vzala sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a zároveň rozhodla o nenahradení jeho väzby písomným sľubom a neprijatí záruky ponúknutej P. M. ako náhrady za väzbu. Sťažovateľ bezprostredne po vyhlásení napadnutého uznesenia okresného súdu podal proti nemu sťažnosť, ktorú jeho obhajkyňa následne aj písomne odôvodnila.

O sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tpo 16/2015 z 27. októbra 2015 tak, že ju zamietol a zároveň nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a neprijal ponuku L. M. (matky sťažovateľa) na nahradenie väzby peňažnou zárukou.

V napadnutom uznesení krajského súdu sa [v časti súvisiacej s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu (ako aj v jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, pozn.)] predovšetkým uvádza:

„K nezákonnosti postupu súdu prvého stupňa po rozhodnutí o väzbe spočívajúcom vo vyhotovení a doručení rozhodnutia obhajcovi po dobu 21 dní, ktorá trojnásobne prekračuje lehotu piatich pracovných dní, v ktorej by mal nadriadený súd vychádzajúc z ust. § 192 ods. 3 Tr. por. o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby rozhodnúť je potrebné uviesť, že vychádzajúc z ust. § 172 ods. 3 Tr. por. v spojení s ust. § 180 Tr. por., uznesenie vo väzobných veciach je potrebné vyhotoviť v lehote desiatich pracovných dní od jeho vyhlásenia, samozrejme táto lehota môže bežať len v rámci lehôt ustálených súdnou praxou zodpovedajúcim požiadavke urýchleného vybavovania väzobných vecí, do ktorých navyše sa započítava aj doba doručovania rozhodnutia. Podľa ustálenej súdnej praxe Ústavného súdu požiadavke rýchlosti zodpovedajú lehoty počítané na týždne a tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (napr. II. ÚS 255/03).

Súd prvého stupňa v prejednávanej veci rozhodol dňa 19. 09. 2015 (návrh na vzatie do väzby bol súdu doručený 18. 09. 2015), rozhodnutie bolo písomne vyhotovené dňa 01. 10.

2015, porovnané a vypravené dňa 05. 10. 2015, doručené obvinenému a obhajkyňi dňa 12. 10. 2015 a v ten istý deň bol spis predložený krajskému súdu.

Pokiaľ teda konanie o väzbe nesmie na jednom stupni súdu presiahnuť dobu jedného mesiaca, konanie na súde prvého stupňa nemalo presiahnuť dátum 18. 10. 2015, k čomu nedošlo, pretože spis bol krajskému súdu predložený dňa 12. 10. 2015, rozhodnutie malo byť vypracované v lehote desiatich pracovných dní, teda do 02. 10. 2015, pričom reálne vypracované bolo 01. 10. 2015, preto v postupe súdu prvého stupňa s ohľadom na rýchlosť jeho konania nezákonnosť krajský súd nevzhliadol.

Navyše rýchlosť postupu súdu nie je jediným hľadiskom, ktoré je potrebné mať na zreteli pri posudzovaní primeranosti trvania väzby s ohľadom na jej dĺžku ale v tejto súvislosti je potrebné zohľadniť aj intenzitu väzobných dôvodov, právnu a faktickú zložitosť veci a v neposlednom rade aj trest, ktorý obvinenému hrozí.

S ohľadom na počiatocnosť trestného stíhania považuje krajský súd vyššie uvedené väzobné dôvody za významne intenzívne, prejednávaná vec je nepochybne právne a fakticky zložitá, spis má 14 zväzkov a v tomto štádiu konania cca 4.000 strán, pričom rozhodnutia súdu prvého stupňa sú obsiahnuté na cca deviatich stranách, pričom obvinenému hrozí trest v rozmedzí od sedem do dvanásť rokov, teda trest nie nevýznamný. Vo svetle vyššie uvedeného potom ani z tohto pohľadu nie je možné, podľa názoru krajského súdu, hodnotiť postup súdu prvého stupňa ako nezodpovedajúci požiadavke urýchleného konania a teda nezákonný.

Pokiaľ bolo namietané, že nadriadený súd je vychádzajúc z ust. § 192 ods. 3 Tr. por. povinný rozhodnúť o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie, táto lehota sa podľa názoru krajského súdu vzťahuje na režim rozhodnutí vyplývajúcich z ust. § 190 ods. 3 Tr. por., na ktoré napokon ust. § 192 ods. 3 Tr. por. vo svojom úvode poukazuje. Ust. § 190 ods. 3 Tr. por. upravuje zvláštny režim ešte zrýchleného konania vo vzťahu už aj tak urýchleného konania o väzbe. Tento špeciálny zrýchlený režim sa vzťahuje na rozhodnutie o nevezatí do väzby, rozhodnutie o predĺžení lehoty väzby, na rozhodnutie o väzbe po podaní obžaloby a na rozhodnutie o vzatí do väzby v konaní podľa § 204 ods. 1 Tr. por., teda v superrýchlom konaní, v takýchto prípadoch ako to vyplýva z ust. § 190 ods. 3 Tr. por. je nutné spis predložiť nadriadenému súdu nasledujúci pracovný deň, čo znamená, že súd prvého stupňa musí potom vyhotoviť rozhodnutie ešte v ten istý deň, aby bolo možné spis nadriadenému súdu v stanovenej lehote predložiť, dokonca pokiaľ ide o nevezatie do väzby, predĺženie lehoty väzby, či rozhodovanie o väzbe po podaní obžaloby, musí byť rozhodnutie v plnom znení aj s odôvodnením a poučením obsiahnuté už v zápisnici o výsluchu (§ 72 ods. 3 Tr. por.) a tomuto zrýchlenému režimu potom zodpovedá povinnosť nadriadeného súdu, keď mu je spis predložený najneskôr nasledujúci pracovný deň po rozhodnutí súdu prvého stupňa, v súlade s ust. § 192 ods. 3 Tr. por. rozhodnúť o sťažnosti proti takému rozhodnutiu o väzbe a obrátene povedané lehote piatich pracovných dní, v ktorej rozhoduje nadriadený súd, zodpovedá povinnosť súdu prvého stupňa vyhotoviť svoje rozhodnutie buď priamo v zápisnici o výsluchu, alebo v podstate ešte v ten istý deň a povinnosť predložiť spis nadriadenému súdu najneskôr v nasledujúci pracovný deň. Ustanovenie § 190 ods. 3 Tr. por. a § 192 ods. 3 Tr. por. sú teda podľa názoru krajského súdu vo vzájomnej súvislosti a spolu vytvárajú v odôvodnených prípadoch predpokladaných ust. § 190 ods. 3 tr. por. zrýchlené konanie v rámci urýchleného konania o väzbe.“

Sťažovateľ v rámci svojej sťažnostnej argumentácie poukazuje na požiadavku prednostného a urýchleného rozhodovania súdov vo väzobných veciach, ktorá sa musí vzťahovať na celé konanie a rozhodovanie o väzbe.

Písomné vyhotovenie uznesenia sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu bolo sťažovateľovi aj jeho obhajkyňi doručené 12. októbra 2015, teda 23 dní po jeho vyhlásení, čo podľa jeho názoru nemožno považovať za postup súladný s imperatívom „urýchleného konania vo väzobných veciach...“ a ani s „imperatívom zákonnosti, ovládajúceho konanie a rozhodovanie o väzbe“.

Sťažovateľ argumentuje, že bol „v dôsledku postupu Okresného súdu Prešov vystavený situácii, keď bol vzatý a držaný vo väzbe 23 dní od vyhlásenia rozhodnutia do predloženia veci nadriadenému súdu, napriek tomu, že rozhodnutie, ktorým bol vzatý do väzby nebolo právoplatné a bolo ním hneď po jeho vyhlásení napadnuté sťažnosťou.“

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že konanie ustanovené zákonom je konanie, v ktorom je neprávoplatné rozhodnutie o jeho vzatí do väzby urýchlene preskúmané odvolacím súdom, ak svojou sťažnosťou takéto preskúmanie inicioval.“

V ďalšej časti sťažnosti uvádza sťažovateľ výhrady proti napadnutému uzneseniu krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, pričom v tejto súvislosti najmä uvádza:

„... Bez ohľadu na skutočnosť, že už samotný doposiaľ uvedený postup Okresného súdu Prešov zakladal dôvod na zrušenie rozhodnutia Okresného súdu Prešov nadriadeným súdom a prepustenie sťažovateľa z väzby, v postupe Krajského súdu v Prešove po tom, čo mu vec bola predložená na rozhodnutie, došlo k porušeniu zákonom výslovne ustanoveného postupu pri rozhodovaní o väzbe (sťažnosti proti nej) sťažovateľa, že väzba sťažovateľa nemohla byť považovaná za zákonnú.“

Ako vyplýva z fotokópie predkladacej správy... je nepochybné, že sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu... zo dňa 19. 9. 2015 bola Krajskému súdu v Prešove predložená dňa 12. 10. 2015...

Ako vyplýva z... § 192 ods. 3 Tr. por. nadriadený súd rozhodne o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby... do 5 pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie.

Lehota na rozhodnutie nadriadeného súdu o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu Okresného súdu Prešov uplynula dňa 19. 10. 2015 a po uplynutí toho dňa nebolo možné považovať väzbu sťažovateľa za zákonnú.

Uplynutím dňa 19. 10. 2015, bez ohľadu na všetky doposiaľ uvedené námietky, prestalo byť možné považovať sťažovateľa za pozbaveného slobody spôsobom, ktorý ustanoví zákon a pozbaveného slobody v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

... Trestný poriadok nemá ustanovenie, ktoré by umožňovalo považovať stav pozbavenia osobnej slobody rozhodnutím prvostupňového súdu, o sťažnosti proti ktorému nebolo rozhodnuté v lehote ustanovenej v § 192 ods. 3 vety prvej Tr. por. za zákonnú.“

Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie poukazuje aj na doterajšiu judikatúru ústavného súdu a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), pričom v tejto súvislosti okrem iného poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 567/2011 z 10. júla 2012, v zmysle ktorého «Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru.».

Sťažovateľ argumentuje aj nálezom sp. zn. IV. ÚS 228/2013 z 15. augusta 2013, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Ústavný súd už v predchádzajúcich prípadoch, v ktorých posudzoval urýchlenosť a neodkladnosť rozhodovania všeobecných súdov o zákonnosti väzby z hľadiska čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru, konštatoval, že v označených ustanoveniach ústavy a dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (obdobne napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 126/05).

Z judikatúry ESLP vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).»

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ navrhuje (v zmysle úpravy petitu v podaní z 5. apríla 2016), aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa D. M.

- zakotvené v čl. 17 ods. 2 Ústavy... – nebyť pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon,

- zakotvené v čl. 17 ods. 5 Ústavy... – byť vzatý do väzby iba z dôvodov ustanovených zákonov a na základe rozhodnutia súdu,

- zakotvené v čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru... – nebyť pozbavený slobody inak ako v súlade s konaním ustanoveným zákonom, v prípade zatknutia, alebo pozbavenia slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán.

uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp/98/2015 zo dňa 19. 9. 2015 a postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 0 Tp/98/2015 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní sp. zn. 4 Tpo/16/2015 a jeho rozhodnutím sp. zn. 4 Tpo/16/2015 zo dňa 27. 10. 2015 bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Prešov a Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Tpo/16/2015 zo dňa 27. 10. 2015 a vracia vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu v Prešov bezodkladne rozhodnúť o prepustení sťažovateľa na slobodu.

Okresný súd Prešov je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 2 000 €.

Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 2 000 €.

Odporcovia sú povinní nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 177/2016-17 z 24. februára 2016 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a vo zvyšnej časti ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedníčku krajského súdu, ako aj predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na

tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu a predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrili k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa, predsedníčka krajského súdu a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedov oboch súdov, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr/10020/2016 z 21. marca 2016, ktorého prílohou je aj vyjadrenie predsedníčky senátu 4 Tpo M. Z. zo 14. marca 2016, uvádza:

«Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že lehota piatich pracovných dní stanovená v § 192 ods. 3, veta prvá Tr. poriadku sa vzťahuje iba na rozhodovanie nadriadeného súdu o sťažnostiach podľa § 190 ods. 3 Tr. poriadku, t. j. iba na rozhodovanie 1) o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, kedy rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí, ktorého termín určí priamo sudca pre prípravné konanie (§ 292 ods. 5 Tr. poriadku) a 2) o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby v tzv. superrýchlom konaní podľa § 204 ods. 1 Tr. poriadku, kedy rozhodne nadriadený súd na neverejnom zasadnutí.

Požiadavka zrýchleného sťažnostného konania, kedy je nadriadený súd povinný rozhodnúť do piatich pracovných dní od predloženia veci, nie je samoučelná, ale vo všetkých uvedených prípadoch je podmienená špecifickou procesnou situáciou. Konkrétne pri sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí do väzby, ktorá nemá odkladný účinok, je takéto zrýchlené sťažnostné konanie odôvodnené potrebou eliminácie nebezpečenstva úteku, marenia vyšetrovania, či pokračovania v trestnej činnosti zo strany obvineného pre prípad, že je podaná sťažnosť dôvodná. Pri vzatí do väzby v rámci tzv. superrýchleho konania vyplýva táto požiadavka už zo samotného charakteru tohto konania, kedy na rozhodovanie o väzbe v podstate ihneď nadväzuje rozhodovanie vo veci samej (§ 348 Tr. poriadku). Na tomto mieste je žiaduce pre úplnosť dodať, že v prípade sťažností proti uzneseniam o väzbe vydaným v konaní podľa § 76 ods. 3, 4 Tr. poriadku je potreba zrýchleného konania o väzbe daná nevyhnutnosťou právoplatne rozhodnúť najneskôr do uplynutia lehoty väzby v prípravnom konaní, resp. lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní (§ 192 ods. 4, veta druhá Tr. poriadku).

Treba pritom zdôrazniť, že zrýchlené sťažnostné konanie vo všetkých týchto prípadoch nadväzuje na už zrýchlené prvostupňové konanie. Uznesenie o nevzatí do väzby a uznesenie vydané v konaní podľa § 76 ods. 3, 4 Tr. poriadku totiž musia byť v plnom znení s odôvodnením a poučením uvedené v zápisnici o úkone (a teda ich nie je potrebné vyhotovovať), pričom oprávnené osoby môžu proti nim podať sťažnosť len ihneď po ich vyhlásení a spis treba v týchto prípadoch, ako aj v prípade sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby v tzv. superrýchlom konaní predložiť nadriadenému súdu najneskôr v nasledujúci pracovný deň.

Z týchto dôvodov zastáva krajský súd názor, že s výnimkou sťažností výslovne uvedených v § 190 ods. 3 Tr. poriadku, nestanovuje Trestný poriadok lehotu, v ktorej by musel nadriadený súd rozhodnúť o sťažnosti proti uzneseniu o väzbe. V súlade s dlhodobou ustálenou rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky zohľadňujúcou judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vyhovuje požiadavke urýchleného rozhodnutia o väzbe

v takýchto prípadoch (iných, než v § 190 ods. 3 Tr. poriadku uvedených) rozhodovanie, ktoré v jednom stupni spravidla neprekročí jeden mesiac. To, či sa v konkrétnej veci rozhodlo urýchlene, sa potom posudzuje podľa všetkých okolností prípadu, vrátane právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá zároveň kladie zvýšené nároky na odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré ak má byť náležité, musí preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dať odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, ako na to poukazuje aj sťažovateľ.

Vychádzajúc z uvedeného krajský súd uzatvára, že vo veci, ktorá je predmetom konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, nebol povinný rozhodnúť o sťažnosti obv. D. M. proti uzneseniu o vzatí do väzby do piatich pracovných dní od predloženia veci. Zároveň, vzhľadom na právnu a faktickú zložitosť tejto veci (sťažovateľ je dôvodne trestne stíhaný pre trestnú činnosť spočívajúcu v skrátaní dane veľkého rozsahu (takmer 1,5 milióna eura), ktorej sa mal dopúšťať opakovane, početnými čiastkovými útokmi (sedemnástimi) a to porušením daňových predpisov reťazcom obchodných spoločností), ako aj so zreteľom na rozsah spisového materiálu (v čase rozhodovania krajského súdu cca 4.000 strán) a obvineným uplatnené sťažnostné námietky, je krajský súd presvedčený, že jeho postup, keď o sťažnosti obvineného rozhodol jedenásty pracovný deň (27. októbra 2015) od predloženia veci (12. októbra 2015), pričom uznesenie bolo vyhotovené a vypravené šiesty pracovný deň od rozhodnutia (4. novembra 2015) a obhajkyňi bolo doručené 6. novembra 2015 a obvinenému 9. novembra 2015 (t. j. do troch týždňov od predloženia veci) plne zodpovedá požiadavke urýchleného rozhodnutia o väzbe v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Uvedené platí, podľa názoru krajského súdu, aj vo vzťahu k postupu Okresného súdu Prešov, pričom krajský súd v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie svojho uznesenia z 27. októbra 2015, sp. zn. 4 Tpo/16/2015. V tejto súvislosti so zreteľom na sťažovateľom uplatnenú argumentáciu len pre úplnosť dodáva, že prípadná zdlhavosť postupu súdu rozhodujúceho o zákonnosti väzby ešte sama o sebe nezakladá dôvod na prepustenie dotknutej osoby z väzby (napr. III. ÚS 43/2011, III. ÚS 147/2011, IV. ÚS 367/2011).

K ďalším námietkam sťažovateľa považuje krajský súd za potrebné uviesť, že práve okolnosť, že sťažnosť obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby nemá odkladný účinok (§ 83 ods. 1, ods. 3 Tr. poriadku, § 185 ods. 6 Tr. poriadku) je výrazom skutočnosti, že už neprávoplatné rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie, ktorým bol obvinený vzatý do väzby, je zákonným predpokladom obmedzenia jeho osobnej slobody, a to aj keď je napadnuté rozhodnutie neprávoplatné.

Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 4. augusta 2015, sp. zn. 2 Tost 26/2015, dôvodom prepustenia obvineného na slobodu v uvedenej veci, ako to vyplýva zo spomínaného rozhodnutia, bola skutočnosť, že právoplatnosťou rozhodnutia o povolení obnovy konania bol právoplatne zrušený výrok o treste, ktorý obvinený vykonával a ktorý bol dôvodom obmedzovania jeho osobnej slobode, pričom súd rozhodujúci po povolení obnovy konania rozhodol o vzatí obvineného do väzby až po uplynutí siedmich dní. Obvinený tak bol po dobu siedmich dní obmedzovaný na osobnej slobode bez existencie akéhokoľvek rozhodnutia súdu (rozhodnutie o uložení trestu bolo zrušené a rozhodnutie o vzatí do väzby neexistovalo), pričom najvyšší súd analogický podľa § 87 ods. 2 Tr. poriadku považoval lehotu dvoch dní za zodpovedajúcu požiadavke bezodkladnosti rozhodovania vyplývajúcej z § 403 Tr. poriadku, čo však nie je prípad prejednávanej veci, keďže sťažovateľ bol obmedzovaný na osobnej slobode od

19. septembra 2015, po jeho zadržaní 17. septembra 2015, na podklade rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie.

Napokon ak sťažovateľ poukazuje na znenie § 76 ods. 3, 5 Tr. poriadku a z toho prameniaca povinnosť prepustiť obvineného z väzby v prípade nedodržania tam uvedených lehôt, k tomu považuje krajský súd za potrebné ešte uviesť, že spomínané ustanovenia spájajú povinnosť prepustiť obvineného z väzby na slobodu s uplynutím základnej sedemmesačnej alebo predĺženej lehoty väzby, či s tým súvisiacich lehôt určených na predloženie veci prokurátorom súdu, aby súd mohol v naznačených maximálnych lehotách pre trvanie väzby rozhodnúť. V prejednávanej veci však išlo o rozhodovanie v počiatočnom štádiu trvania väzby, kedy uplynutie zákonom určených maximálnych lehôt väzby nehrozilo.»

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. I SprO/487/2016 zo 14. marca 2016 v celom rozsahu poukázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu a s v ňom obsiahnutou argumentáciou sa v plnom rozsahu stotožnil.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v replike na vyjadrenia predsedov súdov oboch stupňov zotrvala na svojich námietkach a poukázala na skutočnosť, že väzbu sťažovateľa je potrebné považovať za nezákonnú z viacerých dôvodov, pričom ako prvý argument označila neprimerane dlhú lehotu, počas ktorej okresný súd vyhotovoval písomne uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby, ktoré bolo doručené sťažovateľovi, resp. jeho obhajkyňi, po 21 dňoch. V tejto súvislosti vyslovila nesúhlas s odvolávaním sa krajského súdu na ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu, podľa ktorej požiadavke urýchleného vybavovania väzobných vecí zodpovedá lehota konania počítaná na týždne, ale nie už lehota presahujúca na jednom stupni dobu 1 mesiaca, keďže osobitosť rozhodovania o vzatí do väzby spočíva v tom, že až rozhodnutie sťažnostného súdu definitívne ustáli existenciu materiálnych aj formálnych podmienok väzby. *«Zatiaľ čo v iných prípadoch rozhodovania o väzbe (rozhodnutie o prepustení, či predĺžení väzby) je už existencia materiálnych, či formálnych podmienok väzby ustálená právoplatným rozhodnutím o vzatí obvineného do väzby, v prípade neprávoplatného rozhodnutia o vzatí do väzby nie je možné vylúčiť, že rozhodnutie prvostupňového súdu o vzatí do väzby je nezákonné, pre nenaplnenie materiálnych, či formálnych podmienok väzby.*

Práve preto sťažovateľ trvá na tom, že pri tomto „prvom rozhodnutí o väzbe“ nie je možné považovať väzbu za zákonnú po uplynutí zákonom stanovenej lehoty pre vyhotovenie rozhodnutia.»

Právna zástupkyňa sťažovateľa poukazuje na to, že rozhodovacia prax ústavného súdu, ktorá nestotožňuje neprimeranosť dĺžky rozhodovania o väzbe s dôsledkom nezákonnosti väzby a z tohto dôsledku vyplývajúcou potrebou prepustenia obvineného na slobodu, je spojená zásadne s otázkou neprimerane dlhého rozhodovania súdov o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby na slobodu, a nie rozhodovania súdov o vzatí obvinených do väzby.

Právna zástupkyňa sťažovateľa tiež polemizuje s argumentáciou predsedníčky krajského súdu, podľa ktorej je aplikácia § 192 ods. 3 Trestného poriadku (vydanie rozhodnutie nadriadeného súdu v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie) na rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby nedôvodná. Podľa názoru právnej zástupkyne sťažovateľa je výklad § 192 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý zaujal krajský súd, jednak v rozpore s výslovným znením tohto ustanovenia, ale aj v rozpore s rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 259/2015 z 2. júna 2015, sp. zn. IV. ÚS 541/2013 z 23. septembra 2013 a sp. zn. III. ÚS 101/2013 z 19. februára 2013.

Právna zástupkyňa sťažovateľa ďalej dôvodí, že „V argumentácii krajského súdu však nemožno nájsť nič, čo by túto argumentáciu dávalo do súvislosti a súladu so základným právom obvineného na osobnú slobodu, ktorá je v štádiu, keď je obvinený považovaný za nevinného, obmedzená rozhodnutím súdu.

... Neobstojí ani argumentácia súdu o údajnej rozsiahlosti trestnej činnosti, ktorej sa údajne mal sťažovateľ dopustiť, ani rozsiahlosť trestného spisu.

V tej istej pozícii, aj pokiaľ ide o charakter trestnej činnosti, aj pokiaľ ide o rozsah spisu, by bol krajský súd, ak by rozhodoval o sťažnosti prokurátora proti rozhodnutiu o nevzatí do väzby.“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práv zaručených v čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu, ktorým bol vzatý do predbežnej väzby.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Pre rozhodovanie všeobecných súdov vo veci sťažovateľa boli relevantné aj viaceré ustanovenia Trestného poriadku, ktorých interpretáciu a aplikáciu musí posúdiť aj ústavný súd v rámci ústavného prieskumu napadnutých rozhodnutí; ide predovšetkým o § 192 ods. 3, § 190 ods. 3, § 76 ods. 3 a 5, § 72 ods. 3, § 83 ods. 2, § 292 ods. 5, § 172 ods. 3 a § 180 Trestného poriadku.

Podľa § 192 ods. 3 Trestného poriadku o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. O sťažnosti proti uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí, ktoré možno vždy konať aj bez prítomnosti obvineného, ak bol na toto verejné zasadnutie riadne a včas predvolaný a bez prítomnosti obhajcu, ak bol o tomto verejnom zasadnutí riadne a včas

upovedomený; sudca pre prípravné konanie pri výsluchu zatknutého obvineného vždy zistí adresu na doručovanie písomností.

Podľa § 190 ods. 3 Trestného poriadku ak bola podaná sťažnosť proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, sudca pre prípravné konanie bez meškania predloží vec nadriadenému súdu na rozhodnutie. Predloženie spisu zabezpečí sudca pre prípravné konanie alebo na jeho žiadosť Policajný zbor najneskôr v nasledujúci pracovný deň. Rovnako sa postupuje, ak podá sťažnosť obvinený proti uzneseniu o vzatí do väzby v konaní podľa § 204 ods. 1 alebo bola podaná sťažnosť proti uzneseniu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhoduje podľa § 76 ods. 3 alebo 4.

Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodne o väzbe alebo o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť pracovných dní pred uplynutím lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní alebo pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom konaní; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní alebo lehoty, ktorá sa má predĺžiť, inak predseda senátu nadriadeného súdu prepustí obvineného z väzby na slobodu písomným príkazom, ktorý musí byť primerane odôvodnený. Predĺžiť lehotu väzby možno len vtedy, ak návrh podľa odseku 2 bol podaný včas a ak nebolo možné pre obťažnosť vecí alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmažené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Predĺženie lehoty väzby môže trvať až sedem mesiacov, lehota väzby v prípravnom konaní však nesmie presiahnuť dĺžku podľa odseku 7. Pri späťvzatí návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby sa postupuje primerane podľa § 72 ods. 3.

Podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku ak bola podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste bez predchádzajúceho prepustenia obvineného prokurátorom na slobodu a lehota dvadsať pracovných dní podľa odseku 2 alebo 4 nebola dodržaná, predseda senátu bezodkladne prepustí obvineného z väzby na slobodu písomným príkazom, ktorý musí byť primerane odôvodnený; rovnako postupuje sudca pre prípravné konanie, ak bol podaný návrh na predĺženie lehoty väzby v prípravnom konaní a nebola dodržaná lehota dvadsať pracovných dní podľa odseku 2 alebo 4.

Podľa § 72 ods. 3 Trestného poriadku ak v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie nevyhovie návrhu prokurátora vziať obvineného do väzby, rozhodne o nevzatí do väzby uznesením, ktoré v plnom znení s odôvodnením a poučením uvedie v zápisnici o úkone; to platí aj pre rozhodnutie o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhoduje podľa § 76 ods. 3 alebo 4. Prokurátor môže v prípravnom konaní vziať návrh na vzatie obvineného do väzby späť až do vyhlásenia uznesenia sudcu pre prípravné konanie, ktorým sa o tomto návrhu rozhoduje; sudca pre prípravné konanie uznesením vezme na vedomie späťvzatie návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby.

Podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3 alebo 4, ustanovenie § 186 ods. 2 sa v tomto prípade nepoužije.

Podľa § 292 ods. 5 Trestného poriadku deň verejného zasadnutia, na ktorom sa bude rozhodovať o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, oznámi

obvinenému, jeho obhajcovi a prokurátorovi sudca pre prípravné konanie, ktorý rozhodol o nevzatí obvineného do väzby, bezprostredne po tomto úkone a urobí o tom záznam v zápisnici. Postupuje pritom tak, aby sa zachovala lehota uvedená v § 192 ods. 3. Z dní vopred určených v rozvrhu práce súdom príslušným na rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí do väzby súd oznámi ako deň verejného zasadania posledný deň lehoty podľa § 192 ods. 3.

Podľa § 172 ods. 3 Trestného poriadku rozsudok treba písomne vyhotoviť vo väzobných veciach najneskôr do 10 pracovných dní, v ostatných veciach do 30 pracovných dní odo dňa jeho vyhlásenia; ak ho zo závažných dôvodov nemožno v tejto lehote vyhotoviť, predseda súdu môže povoliť dlhšiu lehotu, najviac však dvojnásobok uvedených lehôt; o tomto súd upovedomí strany.

Podľa § 180 Trestného poriadku ak tento diel neustanovuje niečo iné, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia prvého dielu tejto hlavy o rozsudku.

Vychádzajúc zo sťažnostných námietok, je v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľa úlohou ústavného súdu posúdiť z hľadiska ústavnej ochrany nasledovné skutočnosti:

1. či postup okresného súdu pri rozhodovaní o vzatí sťažovateľa do väzby zodpovedal požiadavkám na urýchlené rozhodovanie o väzbe a v prípade, že to tak nie je, či má táto okolnosť za následok nezákonnosť väzby;

2. či sa na rozhodovanie sťažnostného súdu o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby vzťahuje lehota piatich pracovných dní vyplývajúca z § 192 ods. 3 Trestného poriadku a ak áno, či jej nedodržanie bez ďalšieho vyvoláva nezákonnosť väzby, a teda potrebu prepustenia obvineného z väzby;

3. či postup krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby zodpovedá požiadavkám na urýchlené rozhodovanie o väzbe.

Medzi účastníkmi konania pred ústavným súdom je zhoda v tom, že konanie o vzatí sťažovateľa do väzby trvalo na okresnom súde 23 dní, a tiež v tom, že krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby v 11. pracovný deň od jej doručenia.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 0 Tp 98/2015 a jeho uznesením z 19. septembra 2015

Z informácií uvedených v časti I tohto nálezu vyplynulo, že návrh na vzatie sťažovateľa do väzby bol okresnému súdu predložený 18. septembra 2015. Dňa 19. septembra 2015 okresný súd vykonal výsluch sťažovateľa a rozhodol o jeho vzatí do väzby; napadnuté uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby bolo písomne vyhotovené 1. októbra 2015 (písomné vyhotovenie rozhodnutia trvalo 9 pracovných dní) a vypravené 5. októbra 2015. Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo sťažovateľovi, resp. jeho obhajkyni doručené 12. októbra 2015. Dňa 12. októbra 2015 okresný súd predložil spis na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa.

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby tvoria integrálnu súčasť základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

V rozhodnutiach, v ktorých sa ústavný súd zaoberal požiadavkou urýchleného rozhodnutia o zákonnosti väzby v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, uvádza, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o väzbe nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napríklad III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, II. ÚS 353/06).

Požiadavky vyplývajúce zo sťažovateľom označených ustanovení ústavy a dohovoru by teda v zásade nespĺňal taký postup okresného súdu, pri ktorom by lehota konania na jeho úrovni presahovala dobu jedného mesiaca, resp. by išlo o nečinnosť trvajúcu týždne, čo sa v danom prípade nestalo.

Sťažovateľ zastáva názor, že uvedená judikatúra ústavného súdu sa vzťahuje len na rozhodovanie všeobecných súdov o žiadostiach obvinených o prepustenie z väzby na slobodu, a nie na rozhodovanie všeobecných súdov o vzatí obvinených do väzby, a poukazuje na osobitosť rozhodovania o vzatí do väzby, v ktorom sa ustáľuje existencia materiálnych aj formálnych podmienok väzby, ktorá je pri iných rozhodovaniach o väzbe (rozhodovanie o žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu, o návrhoch na predĺženie lehoty trvania väzby) už daná.

Ústavný súd sa s uvedeným názorom sťažovateľa nestotožňuje. Podľa názoru ústavného súdu neexistuje relevantný dôvod na to, aby sa z hľadiska požiadavky neodkladnosti, resp. urýchleného rozhodovania súdu o väzbe rozlišovalo medzi jednotlivými spôsobmi rozhodovania (vzatie do väzby, predĺženie väzby, prepustenie z väzby na slobodu), prirodzene, pri rešpektovaní zákonom ustanovených lehôt na rozhodovanie (pozri v § 73 Trestného poriadku uvedené 24, 48 a 72-hodinové lehoty).

Pokiaľ ide o existenciu materiálnych, ako aj formálnych podmienok väzby, tieto sa môžu v priebehu trestného konania meniť (napríklad pod vplyvom vykonaného dokazovania) a ich existencia, resp. neexistencia môže byť (a aj je) predmetom súdneho prieskumu aj pri iných rozhodovaniach o väzbe, než je rozhodovanie o vzatí obvineného do väzby.

Ústavný súd preskúmaval urýchlenosť postupu súdu pri rozhodovaní o vzatí do väzby napr. v konaní sp. zn. III. ÚS 682/2014, pričom sa riadil svojou ustálenou judikatúrou o ústavnej neakceptovateľnosti dĺžky konania, ktorá presahuje na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca.

V posudzovanom prípade je navyše potrebné zohľadniť aj rozsah a zložitosť prerokúvanej veci, ktorá je nepochybne právne aj skutkovo zložitá, týka sa viacerých obvinených (4 osoby) a celého radu skutkov, ktorých sa mali podľa uznesenia o vznesení obvinenia dopustiť. Len pre ilustráciu ústavný súd poznamenáva, že v čase rozhodovania okresného súdu trestný spis tvorilo 14 zväzkov a približne 4 000 strán.

Z pohľadu týchto konkrétnych okolností ústavný súd, držiac sa svojej rozhodovacej praxe, uzatvára, že dĺžka trvania konania na okresnom súde v počte 23 dní zodpovedá požiadavkám kladeným ústavným súdom na neodkladné alebo urýchlené rozhodovanie súdu o väzbe.

Zohľadňujúc uvedené skutočnosti, ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu pri rozhodovaní o väzbe rešpektoval požiadavku urýchleného rozhodovania, a preto okresný súd svojím postupom v konaní sp. zn. 0 Tp 98/2015 a jeho uznesením z 19. septembra 2015 nemohol porušiť základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 vo vzťahu k zákonnosti ďalšieho trvania väzby

Vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu súvisiacemu s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby sa ústavný súd sa v prvom rade zaoberal argumentáciou sťažovateľa, v zmysle ktorej je (sťažnostný) nadriadený súd povinný rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby v lehote piatich pracovných dní vyplývajúcej § 192 ods. 3 Trestného poriadku.

Krajský súd na rozdiel od sťažovateľa zastáva názor, že uvedená lehota vyplývajúca z § 192 ods. 3 Trestného poriadku sa vzťahuje len na rozhodovanie nadriadeného súdu o sťažnostiach podľa § 190 ods. 3 Trestného poriadku, teda na rozhodovanie o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby a o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby v tzv. superrýchlom konaní podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku.

Z už citovanej prvej vety § 192 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že o sťažnosti podľa § 190 ods. 3 Trestného poriadku proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby rozhodne nadriadený súd na verejnom zasadnutí a o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí obvineného do väzby na neverejnom zasadnutí do piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie.

Ústavný súd akceptuje tvrdenie sťažovateľa, že z § 192 ods. 3 Trestného poriadku možno vyvodit' povinnosť nadriadeného súdu rozhodnúť o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie nadriadenému súdu. Tento záver vyplýva jednak z gramatického výkladu označeného ustanovenia Trestného poriadku, ako aj z reálnej rozhodovacej praxe jednotlivých krajských súdov a tiež najvyššieho súdu, na čo poukazuje aj sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v podaní z 5. apríla 2016 (pozri k tomu aj rozhodnutia ústavného súdu III. ÚS 259/2015 z 2. júna 2015, IV. ÚS 541/2013 z 23. septembra 2013 a III. ÚS 101/2013 z 19. februára 2013 vydané na základe ústavného prieskumu rozhodnutí nadriadených súdov o sťažnostiach obvinených proti rozhodnutiam prvostupňových súdov o vzatí do väzby).

Ústavný súd nemá dôvod na to, aby spochybňoval svojím výkladom rozhodovaciu prax (sťažnostných) nadriadených súdov, ktoré vo všeobecnosti rozhodujú o sťažnostiach obvinených proti rozhodnutiam o vzatí do väzby v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd ako nadriadený súd pochybil, ak nerozhodol o sťažnosti sťažovateľa v lehote piatich kalendárnych dní odo dňa, keď mu vec bola predložená okresným súdom. Napriek tomuto pochybeniu krajského súdu podľa názoru ústavného súdu z materiálneho hľadiska k neprípustnému zásahu do základného práva na osobnú slobodu len samotným nedodržaním zákonom ustanovenej lehoty dôjsť nemohlo. Tak okresný súd, ako aj krajský súd, ktoré rozhodovali o väzbe sťažovateľa v predmetnej trestnej veci, totiž podľa názoru ústavného súdu dostatočne popísali a vyhodnotili zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že skutok, pre ktorý bolo proti sťažovateľovi začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, že ide o skutok, ktorý má znaky trestného činu, a existuje dôvodné podozrenie založené na konkrétnych okolnostiach, že tento skutok spáchal sťažovateľ, ako aj skutočnosti svedčiace o dôvodnosti väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (existenciu materiálnych ani formálnych podmienok väzby sťažovateľ ani nenamietal, pozn.), a ich závery nemožno považovať za arbitrárne.

Pokiaľ ide o právne dôsledky nerešpektovania lehoty ustanovenej v § 192 ods. 3 Trestného poriadku pri rozhodovaní krajského súdu ako sťažnostného súdu o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby, ústavný súd konštatuje, že z nijakého ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva, že nedodržaním lehoty piatich pracovných dní na rozhodnutie o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby vzniká obligatórne povinnosť sťažnostného súdu prepustiť obvineného na slobodu. Ústavný súd v tejto súvislosti v rámci svojej argumentácie poukazuje na skutočnosť, že právny následok v podobe povinnosti súdu prepustiť obvineného na slobodu v dôsledku nedodržania lehôt na rozhodovanie súdu o väzbe vyplýva z viacerých ustanovení Trestného poriadku (napr. už citované ustanovenia § 76 ods. 3 a 5 alebo tiež § 73 ods. 7 Trestného poriadku), ktoré sa však nevzťahujú na právnu situáciu, ktorá vznikla v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby, pričom podľa názoru ústavného súdu neexistuje dôvod na extenzívny výklad relevantných ustanovení Trestného poriadku ani postup per analogiam. Navyše právny záver, v zmysle ktorého by nerešpektovanie lehoty na rozhodnutie nadriadeného súdu uvedenej v § 192 ods. 3 Trestného poriadku malo viesť k obligatórnemu prepusteniu obvineného z väzby, by za určitých okolností mohol byť vo vzťahu k obvinenému aj kontraproduktívny; rešpektovanie požiadavky prednostného a urýchleného rozhodovania súdov vo väzobných veciach by totiž nemalo ísť na úkor rešpektovania zásad spravodlivého súdneho procesu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj už viackrát vyslovený právny názor, podľa ktorého nemožno úspešne namietat' porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody (IV. ÚS 62/08).

Ak sťažovateľ argumentuje aj poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 26/2015 zo 4. augusta 2015, ústavný súd v zhode s vyjadrením krajského súdu konštatuje, že označené rozhodnutie sa vzťahuje na celkom inú situáciu, v rámci ktorej bola osobná sloboda obvineného obmedzovaná po dobu 7 dní bez existencie akéhokoľvek rozhodnutia súdu; navyše v označenej veci išlo o rozhodovanie o väzbe po povolení obnovy konania, čo tiež spôsobilo zásadne odlišnú právnu situáciu, v porovnaní s právnu situáciou sťažovateľa. Vo veci sťažovateľa totiž existovalo vykonateľné rozhodnutie o väzbe z 19. septembra 2015, ktoré bolo okresným súdom vydané v zákonných lehotách, čo nespochybňuje ani samotný sťažovateľ.

Z uvedených dôvodov bola podľa názoru ústavného súdu väzba sťažovateľa zákonná. Ústavný súd preto nemohol vyhovieť požiadavke sťažovateľa na vyslovenie porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru v súvislosti so (ne)zákonnosťou ďalšieho trvania väzby spôsobenej napadnutým postupom a napadnutým uznesením krajského súdu.

II.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015 a jeho uznesením z 27. októbra 2015 v súvislosti nedodržaním požiadavky na prednostné a urýchlené rozhodovanie o väzbe

Napokon zostávalo ústavnému súdu posúdiť, či postup krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby zodpovedá požiadavke na prednostné a urýchlené rozhodovanie o väzbe.

Vec bola krajskému súdu predložená na rozhodnutie 12. októbra 2015. Krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol 27. októbra 2015. Písomne bolo napadnuté uznesenie krajského súdu vyhotovené a vypravené 4. novembra 2015, obhajkyni sťažovateľa bolo doručené 6. novembra 2015 a sťažovateľovi 9. novembra 2015. Konanie o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o jeho vzatí do väzby na krajskom súde trvalo 27 dní.

Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto časti sťažovateľa v prvom rade zdôrazňuje svoj záver vyslovený v časti II.2 tohto nálezu, v zmysle ktorého bolo povinnosťou krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v lehote piatich pracovných dní od predloženia veci na rozhodnutie. Reálne sa tak stalo až v 11. pracovný deň od predloženia veci.

Aj keď konanie pred krajským súdom ako celok nepresiahlo lehotu jedného mesiaca, nemožno aj po zohľadnení skutočností, že vo veci sťažovateľa (a ďalších obvinených) išlo o právne i skutkovo zložitú vec, opomenúť, že krajský súd rozhodol v tejto veci v lehote, ktorá je dvojnásobne dlhšia, než aká vyplýva z § 192 ods. 3 Trestného poriadku. V tomto kontexte sa žiada tiež zdôrazniť, že okresný súd vo veci sťažovateľa na rozdiel od krajského súdu rozhodol o jeho väzbe sťažovateľa v zákonom predpokladanej lehote vyplývajúcej z § 73 Trestného poriadku.

Za uvedených okolností ústavný súd dospel k záveru, že postup krajského súdu vo veci sťažovateľa nerešpektoval požiadavku prednostného a urýchleného rozhodovania o väzbe vyplývajúcu z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáha, aby mu bolo za porušenie jeho ústavou garantovaných práv postupom krajského súdu priznané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, pričom poukazuje okrem iného na skutočnosť, že porušenie jeho práv „*bolo osobitne svojvoľné a hrubé*“, pričom porušenie „*práva na osobnú slobodu možno kvalifikovať ako jedno z najzávažnejších porušení dohovoru*“.

Z čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže, ale nemusí finančné zadosťučinenie priznať. Pri rozhodovaní o tom, či finančné zadosťučinenie prizná, ústavný súd zohľadňuje všetky okolnosti prípadu, osobitne intenzitu (závažnosť) porušenia ústavou garantovaných práv (porovnaj II. ÚS 161/09, II. ÚS 413/09), a v tejto súvislosti zvažuje, či je potrebné sťažovateľovi poskytnúť vyšší stupeň ochrany, nielen vysloviť porušenie jeho ústavou garantovaných práv (m. m. IV. ÚS 210/04).

Zohľadňujúc predovšetkým charakter a intenzitu porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 16/2015, ústavný súd dospel k záveru, že len vyslovenie porušenia základného práva v danom prípade nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané v sume 500 € (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou

JUDr. Ivetou Rajtákovou. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2015, ako aj z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €, keďže vo veci boli poskytnuté úkony právnej služby aj v roku 2016. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby v roku 2015 (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) a jeden úkon právnej služby v roku 2016 (vyjadrenie z 5. apríla 2016) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon uskutočnený v roku 2015 po 139,83 € a v roku 2016 po 143 €, t. j. spolu 422,66 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 8,39 € a jedenkrát po 8,58 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 448,02 €. Túto sumu bolo potrebné navýšiť o 89,06 € DPH, čo spolu činí 537,62 €. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku] (bod 3 výroku tohto nálezu).

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhoviel z dôvodov uvedených v častiach II.1 a II.2 tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).